

Γιος του Πόντου και της Γης ήταν και ο Φόρκυς («βασιλικός γιος», κατά τον Ησίοδο). Πολλοί τον ανέφεραν σαν αρχηγό ανάμεσα στις προελληνικές θαλάσσιες θεότητες, τον πρώτο ανάμεσα στους «Γέροντες της θάλασσας» (Νηρέας και Πρωτέας οι άλλοι δύο). Δεν είναι λίγοι αυτοί που τον θεωρούσαν «την άλλη όψη της θάλασσας»: Ο Παναγής Λεκατσάς υποστήριζε ότι Νηρέας και Φόρκυς ήταν το ίδιο πρόσωπο. Νηρέας ως η καλή όψη της θάλασσας, Φόρκυς ως η άγρια (γι' αυτό άλλωστε και γέννησε τέρατα). «Φορκόν», λέει ο λεξικογράφος Ησύχιος, σημαίνει το «λευκόν, πολιόν, ρυσόν» (άσπρο, μαυρόασπρο, ρυτιδωμένο), με άλλα λόγια, την αφρισμένη θάλασσα. Άλλωστε, σε πολλά μέρη, λάτρευαν τον Νηρέα με το όνομα Φόρκυς. Και οι τρεις πρώτες κόρες του Φόρκυ ήταν οι Γερόντισσες (Πεμφρηδώ, Ενυώ, Δεινώ), χωρίς κανένα ρόλο στην μυθολογία, προσωποποίηση της ρυτιδιασμενης θάλασσας, γριές εξαιτίας των ρυτιδών τους, όπως ο Νηρέας που λατρευόταν στο Γύθειο ως Γέροντας, εξαιτίας κι' αυτός των ρυτιδών του που είναι το ελαφρό ρυτιδίασμα της θάλασσας, όταν φυσά ελαφρό αεράκι. Και οι τρεις ήταν από γεννησιμιού τους ασπρομαλλούσες εξαιτίας του αφρού που δημιουργεί το κύμα. Με ένα δόντι και ένα μάτι που χρησιμοποιούσαν καθεμιά τους εκ περιτροπής. Κατά τον Απολλόδωρο, ο Περσέας ήταν αυτός που έκλεψε το μάτι και το δόντι. Τα επέστρεψε μόνον όταν εκείνες του έδειξαν πώς θα έφτανε ως τις νύμφες, από τις οποίες πήρε τα σύνεργα που χρειαζόταν για να αντιμετωπίσει τις Γοργόνες.

Ο Φόρκυς έσμιξε με την αδελφή του, Κητώ, βασίλισσα ανάμεσα στα θαλάσσια κήτη. Εκτός από τις Γερόντισσες, το ζευγάρι απέκτησε κι άλλες τρεις κόρες, τις Γοργόνες. Οι Γερόντισσες φύλαγαν τον θαλάσσιο δρόμο προς τον κήπο των Εσπερίδων, μπροστά από τα μέρη όπου κατοικούσαν οι Γοργόνες.

Η Σθενώ (η γεμάτη σθένος), η Ευρυάλη (αυτή που ανήκε στην πλατιά θάλασσα) και η Γοργώ ή Μέδουσα (αυτή που εξουσιάζει) ήταν οι τρεις Γοργόνες, θαλάσσιες θεότητες. Οι δυο πρώτες ήταν αθάνατες. Η τρίτη, θνητή. «Κατοικούσαν πέρα από τον ξακουσμένο Ωκεανό (στην άκρη της Νύχτας, εκεί που ζουν οι Εσπερίδες)», μας πληροφορεί ο Ησίοδος, ενώ ο Όμηρος μιλά μόνο για την Γοργώ (τη Μέδουσα). Είχε όψη αποκρουστική κι απολίθωνε όποιον τολμούσε να την κοιτάξει.

Ο μόνος που ποτέ την πλησίασε ήταν ο Ποσειδώνας. Κι ο μόνος που μπόρεσε να την αντιμετωπίσει ήταν ο Περσέας. Την αποκεφάλισε με την Αθηνά να διευθύνει το χέρι του, ενώ αυτός κοιτούσε το θύμα του, όπως καθρεφτιζόταν στην ασπίδα. Καθώς το κεφάλι της Μέδουσας κόπηκε, ξεπήδησαν από το σώμα της ο Χρυσάορας και ο Πήγασος, το φτερωτό άλογο, παιδιά του Ποσειδώνα. Ο Περσέας χρησιμοποίησε το κεφάλι («Γοργόνειο») της

Μέδουσας για να ξεπαστρέψει τους εχθρούς του απολιθώνοντάς τους. Μετά, το χάρισε στην Αθηνά που το τοποθέτησε πάνω στην ασπίδα της.

Σύμφωνα με άλλη εκδοχή, η Αθηνά ήταν που αποκεφάλισε την Μέδουσα. Συγκρούστηκαν στην διάρκεια της Γιγαντομαχίας, καθώς η Γοργόνα ήταν με το μέρος των Γιγάντων. Η Αθηνά κατάφερε να της πάρει το κεφάλι. Το τοποθέτησε στην αιγίδα (ασπίδα) της και χάρη σ' αυτό εξόντωνε τους εχθρούς της.

(τελευταία επεξεργασία, 19 Οκτωβρίου 2020)